

БЎЛАЖАК БИОЛОГИЯ ФАНИ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ ЎҚИТИШДА ИННОВАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ДАРС САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ОМИЛИ

*М.А.Куйчиева-Андижон вилояти педагогларни янги методикаларга ўргатиш миллий маркази
биология фани ўқитувчиси*

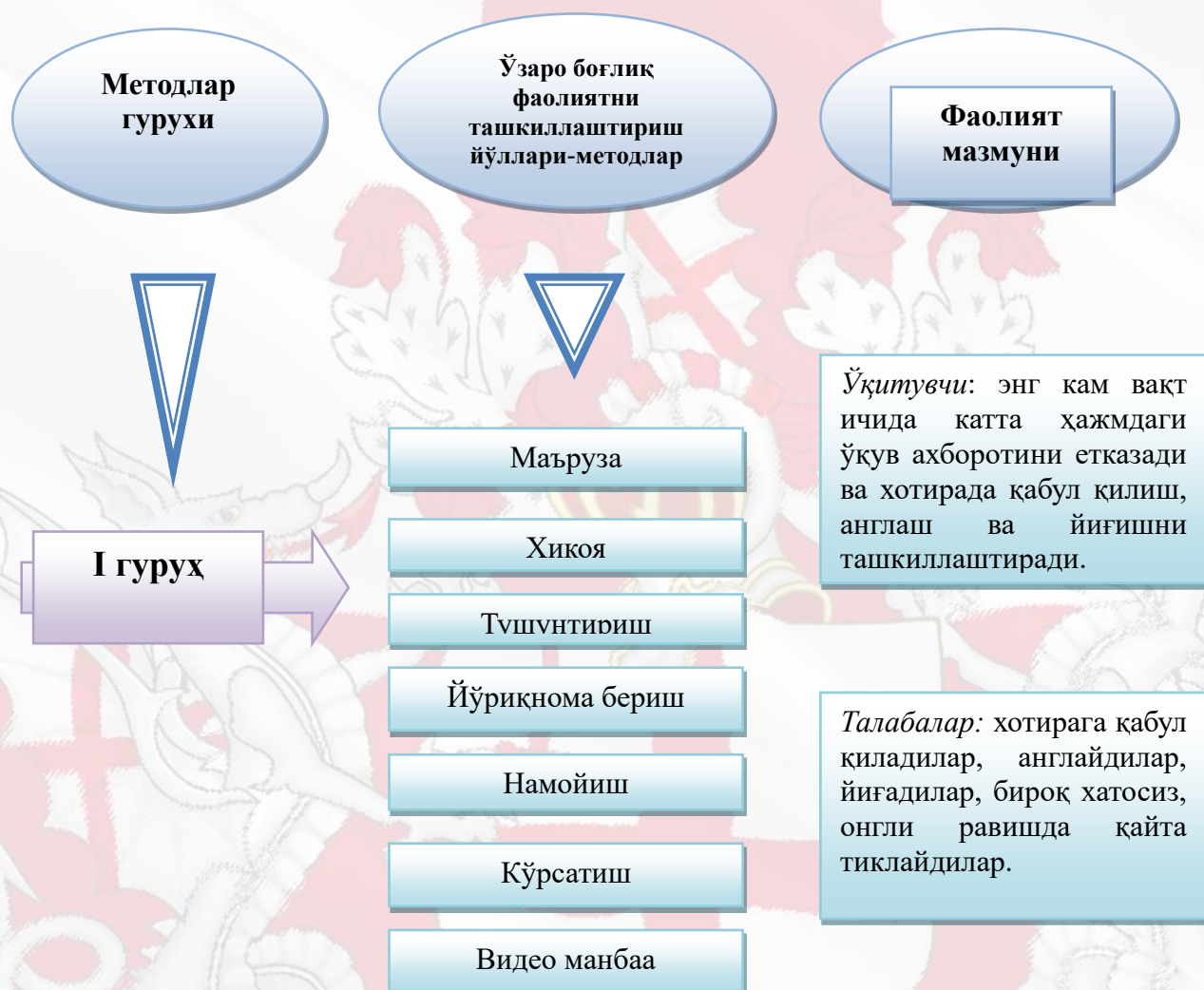
*Абдуллаева Шоирахон-Андижон вилояти Балиқчи тумани биология 36-мактаб биология
фани ўқитувчиси*

Таълим жараёнида талабалар ўқитувчининг бевосита раҳбарлигида, таълим мазмуни, методлари, воситалари ва шакллари ёрдамида тирик организмларда рўй берадиган қонуниятлари, ҳодиса ва воқеаларнинг моҳияти, ўзига хос хусусиятларини ўрганади ва билим, кўникма ва малака ҳамда компетенцияларни эгаллайди. Бундан кўриниб турибдики, талабалар учун ўқув жараёни билиш жараёни, унинг фаолияти эса билиш фаолиятидир.

Биология дарсларида ўрганилаётган мавзунинг дидактик мақсади, вазифалари, мазмунидан келиб чиққан ҳолда, ўқувчиларнинг билиш фаолияти индивидуал, кичик гуруҳларда ва ялпи ҳолда ташкил этиш шаклларида ўз ўрнида ва самарали фойдаланиш тавсия этилади.

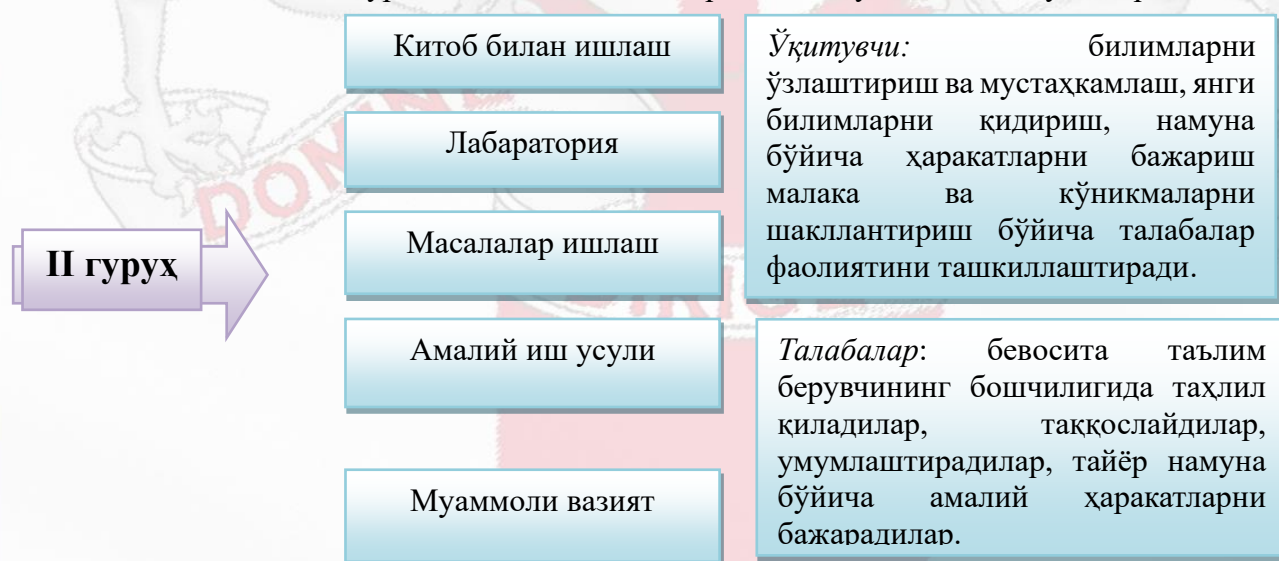
Таълим-тарбия жараёнида инновацион ва замонавий педагогик технологияларни муваффақиятли қўллаш учун биология ўқитувчилари махсус методик билим, кўникма ва малакаларни эгаллашлари, педагогик амалиётда зарур бўладиган методик тайёргарликка эга бўлишлари лозим. Педагогик технология – ўқитиш шаклларини оптималлаштириш мақсадида ўқитиш ва билимларни ўзлаштириш жараёнида инсон салоҳияти ва техник ресурсларни қўллаш, уларнинг ўзаро таъсирини аниқлашга имкон берадиган тизимли методлар мажмуаси. Педагогик технологияларнинг учта даражаси мавжуд: Умумий методик даража. Умумий педагогик (умумдидактик, умумтарбиявий) даражада педагогик технологиянинг умумий қонуниятлари, концептуал асослари, ўқитувчи ва ўқувчининг билиш фаолиятини ташкил этиш ва бошқаришнинг ўзига хос хусусиятлари ишлаб чиқилади. Хусусий методик даражада муайян бир ўқув фани, курсни ўқитиш жараёнининг мақсади ва вазифаларини амалга ошириш мақсадида таълим мазмунини ўқувчилар онгига сингдиришда фойдаланиладиган ўқитиш методлари, воситалари ва шаклларида мажмуаси тушунилади. Педагогик технологияларнинг юқорида қайд этилган учта даражаси бир-бирини тўлдиради [76,144-б.].

Татқиқот давомида тажриба гуруҳларни кичик гуруҳларга ажратиб олиб, уларда ўзаро боғлиқ фаолиятни ташкиллаштириш йўллари-методлар, фаолият мазмуни белгилаб олинди (5-расм).

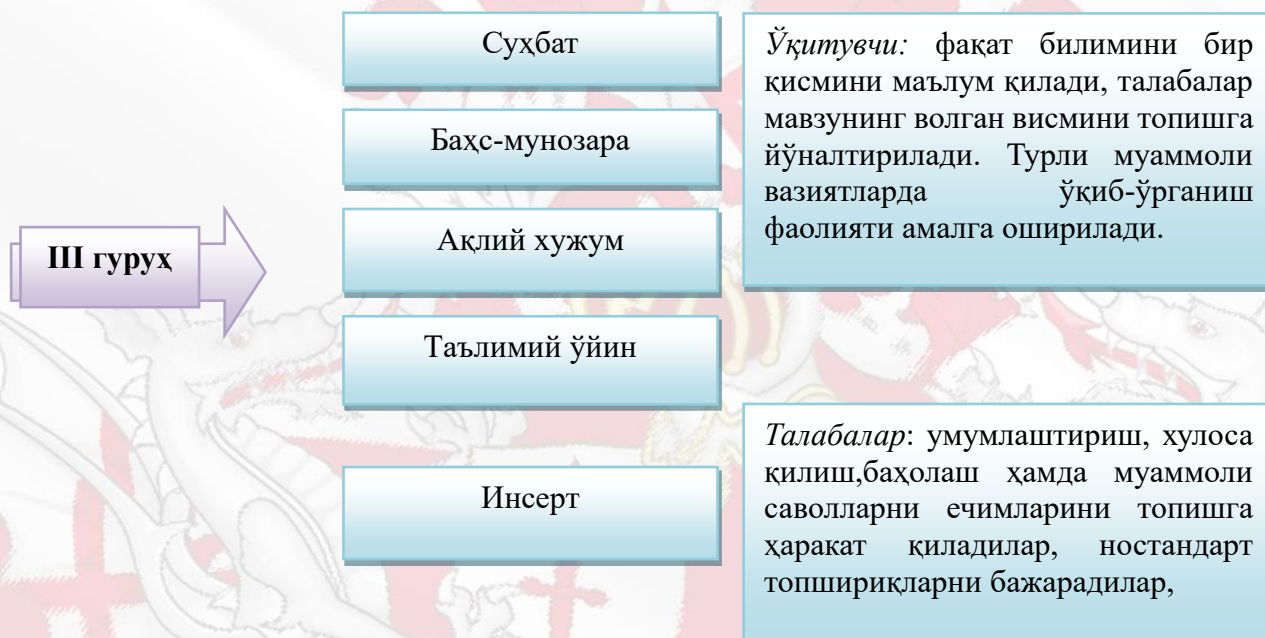
5-расм. I-гуруҳ таълим методлари ва фаолиятини таснифлаш

Юқоридаги 5-расмда 1-гуруҳга мўлжалланган маъруза, хикоя, тушунтириш, йўриқнома бериш, намойиш, кўрсатиш, видео манбаа орқали мавзунининг мазмуни берилди.

6-расм. II- гуруҳ таълим методлари ва фаолиятини таснифлаш

II-гуруҳ учун лаборатория машғулотида талабаларни китоб билан ишлаш, масалалар ишлаш, амалий иш методи, муаммоли вазият методлари танлаб олинди фаолияти амалга оширилди.

7-расм. III- гуруҳ таълим методлари ва фаолиятини таснифлаш

Биологиядан дарс жараёнида ўқитувчи локаль даражадаги педагогик технологиялардан “Кейс-стади”, “Инсерт”, “Кластер”, “Венн диаграммаси”, “Ақлий хужум”, “Кичик гуруҳларда ишлаш”, “Атамалар занжири”, “Атамалар варағи”, тезкор ўйинлар ва ўйин машқларнинг турли шаклларида фойдаланиш тавсия этилади. Биология курси мазмунидаги муаммоли масалаларни ўқитишда “Кейс”дан фойдаланиш юқори самара беради.

Бўлажак биология фани ўқитувчиларини ўқитишда инновацион технологиялардан фойдаланиш дарс самарадорлигини ошириш жараёнида касбий компетентлик билан бир қаторда ижтимоий коммуникатив тадбирлар: суҳбат, мулоқот, семинар, конференция, шунингдек, методик ишлар, талабаларнинг ўз касбий-шахсий имкониятлари, касбий компетенциясини ошириш устида фаол ишлашини талаб қиладиган маърифий-билиш фаолияти кабиларда ривожлантирилган. Шу билан бирга, тадқиқотда қўлланган компетенциявий ёндашув негизда муаллифлик методикаси акс эттирилган. Мотивацияга йўналтирилган касбий-шахсий асосда ахборот-билиш даражасида қамраб олинган.

Фойдаланган адабиётлар

1. Бегимкулов У.Ш. Педагогик таълимда замонавий ахборот технологияларини жорий этишнинг илмий-назарий асослари. / Монография. –Т.: Фан, 2007. – 144 б.
2. Муслимов Н.А., ва бошқалар. Касб таълими ўқитувчиларининг касбий компетентлигини шакллантириш технологияси /Монография. – Т.: “Фан ва технологиялар”, 2013. -128 б.
3. Муслимов Н., Усмонбоева М., Сайфуров Д., Тўраев А. Педагогик компетентлик ва креативлик асослари. Ўқув-методик қўлланма. –Тошкент: “Sano-standart”, 2015. -120 б.
4. Муслимов Н.А., Толипова Ж.О., Шарипов Ш.С., Исянов Р.Г. Касбий малака ва педагогик маҳорат йўналиши бўйича олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилар малакасини оширишни ташкил этиш. //Методик қўлланма. –Т.: “Таракқиёт”, 2010. -105 б.